

Een Januskop als metafoor voor de openingszitting van het academiejaar 2015-2016

Hooggeacht gezelschap,

Het beeld dat mij bij de opening van dit academiejaar voor ogen staat, is dat van de Romeinse god Janus. Zoals bekend had die in een van zijn verschijningsvormen twee gezichten. Hoewel een Januskop mogelijk ook als metafoor kan gelden voor een Farizeër of voor een politieke weerhaan, die om de haverklap van richting en dus ook van mening of van partij verandert, is het evident dat het niet in deze betekenis is, dat ik die voorstelling hier als leidraad wens te gebruiken. Wel in de meer klassieke opvatting van iemand die tegelijk op het verleden terugblijkt en naar de toekomst uitkijkt. Want dat is precies wat we in deze academische zitting willen doen. Aan de ene kant nog even terugblikken op de voltooiing van de vijftigste verjaardag van Kulak; aan de andere kant een perspectief openen op de toekomst van het wetenschappelijk onderzoek en universitair onderwijs in West-Vlaanderen. Sedert mijn aantreden als campusrector ben ik immers niet alleen verantwoordelijk voor de KU Leuven campus in Kortrijk, maar ook voor de technologiecampus in Oostende en de campus in Brugge, die we evenzeer als centraal speerpunt in het multicampusmodel van onze alma mater zullen uitbouwen.

In de video-impressies van het voorbije academiejaar krijgt de eerstesteenlegging van het nieuwe onderwijs- en onderzoeksgebouw van de KU Leuven in Brugge dan ook de nodige aandacht. Want dit was, voor de universiteitstop zowel als voor de politieke leiders in Vlaanderen en de lokale prominenten werkelijk een historische gebeurtenis, waarmee het stereotiepe beeld van Kortrijk en Brugge als rivalen in een universitaire stadstatenoorlog gewikkeld, ten enenmale werd begraven.

Vanzelfsprekend komt dat aspect van de geschiedenis, samen met de overige lotgevallen van Kulak, voldoende aan bod in het werk van Saartje Vanden Borre, dat voor de gelegenheid zal worden gepresenteerd door Sarah Van Ruyskensvelde die op de Kortrijkse campus, maar ook in Leuven, onderwijsgeschiedenis doceert. Van Ruyskensvelde is trouwens niet alleen inhoudelijk goed geplaatst om dat te doen, maar haar korte carrière maakte van haar bovendien een soort ervaringsdeskundige in de Vlaamse universiteitsgeschiedenis. Ze studeerde geschiedenis bij ons collega's te Gent, werkte daarna op een onderzoeksproject aan de VUB, maakte vervolgens een doctoraat aan de KU Leuven dat in bidoplemering met de Universiteit van Antwerpen, tot het behalen van het diploma van respectievelijk doctor in de pedagogische wetenschappen en doctor in de geschiedenis heeft geleid. En

sedert vorig jaar is ze mijn plaatsvervanger met vaste stek in Kortrijk, de plek die haar uiteindelijk het beste bevalt, maar dat kan, voor u, dames en heren, nauwelijks verwondering wekken.

Waarom we Saartje Vanden Borre zelf het boek niet laten voorstellen, heeft dan weer te maken met de strikte opvolging van de voorschriften van de arbeidsinspectie. Ze is immers in zwangerschapsrust, zoals dat heet, en die rust willen helemaal niet storen. Na de prestatie van het boek – een heuse opdracht die perfect werd vervuld -, de prestatie van het moeder worden, goed getimed, maar voor haar zeker ook lastig in de eindfase met de dwingende deadlines van de uitgever. Van haar kant echter nooit een woord daarover. Alleen maar enthousiasme en doorzettingsvermogen. De slogans van de gelijknamige electroketen – je weet wel: “uw akte van vertrouwen” en “u heeft goed gekozen” waren aldus perfect op haar van toepassing. Ik prijs me dan ook gelukkig dat zij het eerste exemplaar van “toga’s voor ’t Hoge” aan rector Rik Torfs zal overhandigen. En ik hoop dat het applaus dat ongetwijfeld op deze akt zal volgen, onze blijk van waardering en dank moge zijn aan deze uitzonderlijke auteur, die erin geslaagd is een complexe materie in een goed geschreven en goed genuanceerde synthese te vatten.

De zogenaamde Kortrijkwatcher, die via zijn weblog kennelijk ook onze activiteiten heeft gevolgd, voorspelde enkele jaren terug een onleesbaar boek, dat overigens ook niet eens echt nodig was, want de enige bestaansreden van Kulak – dat wist toch iedereen – was niet meer dan “zieltjeswinnerij”. Zonder verder op die vrij simplistische aantijgingen in te gaan, bewijst een en ander hoe moeilijk het is, om vanuit het heden, de toekomst te willen voorspellen.

Vandaar dat we ons met het tweede deel van deze zitting – de blik op de toekomst – waarlijk op glad ijs begeven. Maar we doen dat opnieuw in uitstekend gezelschap, met name met de winnaar van de Franqui-prijs 2015. Voor wie het niet mocht weten, de Francquiprijs is de belangrijkste wetenschappelijke onderscheiding in België, jaarlijks toegekend aan een wetenschapper onder de 50 jaar, alternerend gekozen uit een van de drie groepen: humane, exacte en biomedische wetenschappen. Met de wiskundige Stefaan Vaes was dus de groep W&T aan de orde, wat ons de gelegenheid biedt om vanuit het perspectief van deze dynamische groep – ook op Kulak – een futurologische bril op te zetten. Dat betekent uiteraard niet dat dit ook niet vanuit de andere twee groepen zou hebben gekund, maar het toeval wil dat Stefaan zelf docent is geweest op onze campus en dit jaar, samen met onze campusvoorzitter W&T Paul Igodt, een van de drijvende krachten is achter de Vlaamse Wiskunde Olympiade en de prestigieuze tentoonstelling Imaginary, wiskunde in sprankelende beelden, die in de loop van komend academiejaar

ook op Kulak zal te zien zijn. Overigens werkt hij in zijn onderzoek over de structuur en de classificatie van operatorenalgebra vaak samen met zijn Kortrijkse collega proximus Karel Dekimpe, onze nieuwe studentendecaan. We zijn uitermate benieuwd welke toekomstvisie ons vanuit die wetenschappelijke blik zal worden voorgehouden, zeker op een ogenblik dat W&T als groep het op onze campus qua rekrutering uitstekend doet.

One of the issues that have to be considered in the near future is – even for a bachelor campus – the use of English, not only as a vehicle for communication, but also as a teaching language. We have to bear in mind that since a few years there are more than 15 nationalities among our personnel, which means that we are one of the most international companies in Kortrijk. In the name of our university I would like to extend a most cordial welcome to them and I hope they will not be offended by the fact that the official language of this ceremony remains Dutch.

Zoals gebruikelijk geven we verder ook aan de studentenvertegenwoordiging de gelegenheid om, bij monde van Kulakpraeses Sofie Lambert, hun visie op het komende jaar, zowel te Kortrijk, te Oostende als te Brugge te schetsen. De academische vrijheid in gedachte, hebben ze daarbij uiteraard volledige “freedom of speech”.

Tot slot maar niet in het minst krijgt rector Rik Torfs het woord. Dat deze zich in de afgelopen decennia tot een van de meest visionaire denkers van Vlaanderen heeft ontpopt, hoeft al lang niet te worden gezegd. Evenmin dat hij West-Vlaanderen in zijn hart draagt. Daarom is het voor mij een plezier om met hem te mogen samenwerken, ook al moet mijn quasi continu gezaag naar nog meer hem en de collega’s vicerectoren uit Leuven ongetwijfeld af en toe op de zenuwen werken. Maar wees gerust, dames en heren, daarover zal ik hier geen betoog pro domo afsteken. Het onderwijshistorisch onderzoek heeft me voldoende geleerd dat de innovatiedrift alleen dan succesvol kan zijn, als hij erin slaagt de kloof te overbruggen tussen de vaak hoogdravende retoriek enerzijds en de alledaagse realiteit op het werkveld anderzijds. Vernieuwing is vrijwel steeds een verhaal van verandering én van continuïteit. En dat geldt a fortiori voor onderwijsvernieuwing. In die zin dient het traditionele Janusbeeld m.i. te worden bijgesteld. Verleden en toekomst zijn geen aan elkaar tegengestelde assen, maar door elkaar lopende lijnen van een geïntegreerd beleven van het heden, waarin de dimensies van verleden en toekomst trouwens steeds mee zijn verdisconteerd. Een visualisering van dergelijke voorstelling vond ik min of meer terug bij de in 1971 geboren Oostenrijkse kunstenaar Nikolas Gujegiani.

Ziedaar, beste genodigden, het meergangenmenu van deze namiddag, waarmee ik hoop niet al te veel het gras van onder de voeten van onze presentatoren te hebben weggemaaid. Maar ongetwijfeld zijn die flexibel genoeg om op een veel origineler manier dan ikzelf de sprekers en de pianiste concreet in te leiden. De creatieve manier waarop ze de protocollaire aanspreking van daarnet hebben aangepakt is in dat opzicht alvast veelbelovend.

Mij rest enkel u van harte te danken voor uw talrijke opkomst en u een zeer aangename zitting toe te wensen.

Marc Depaepe, Campusrector.